

Høringssvar fra Reneé Hagen – Skolestruktur i Rana kommune

Jeg har gjennomgått det foreliggende høringsnotatet *Fremtidens oppvekststruktur 2025–2028*, og sammenholdt dette med dokumentasjon fra forrige strukturendringsrunde i Rana kommune (blant annet "Ranaskolen 01.11" og påfølgende kommunale vedtak). Sammenstillingen viser tydelige gjentakelser, alvorlige motsetninger og en svak forankring i tidligere politiske løfter og erfaringer.

1. Gjentakelser uten læring Det er påfallende hvor mange av begrunnelsene i dagens forslag som er identiske med dem som ble brukt i 2016–2017: fallende barnetall, økende andel eldre, krav om økonomisk omstilling og behov for mer robuste fagmiljøer. Disse argumentene ble brukt til å legitimere etableringen av Rana ungdomsskole og nedleggelse av Alteren skole. Nå brukes samme begrunnelser for å flytte eller legge ned nye skoler, uten at man evaluerer om tidligere tiltak faktisk ga de påståtte gevinstene.

2. Brudd på tidligere løfter og vedtak Kommunestyret har i tidligere runder eksplisitt bedt om renovering og videreføring av Storforshei og Skonseng skole. Det ble satt av midler til utredning, og intensjonen var klar. Nå foreslås nedleggelse av Skonseng skole og flytting av ungdomstrinnet ved Storforshei, til tross for at kommunen ikke har fulgt opp egne vedtak.

3. Svekket faglig og sosial begrunnelse Lokalskoleprinsippet og betydningen av skolens tilstedeværelse i nærmiljøet var en integrert del av strukturplanene sist. Dette perspektivet er nå i stor grad fraværende i høringsnotatet. Kvalitet beskrives ensidig som knyttet til størrelse og driftseffektivitet, ikke som et helhetlig pedagogisk og sosialt tilbud til barn og unge i ulike lokalsamfunn.

4. Motstridende virkelighetsbeskrivelser Det ble tidligere fremstilt som en stor fordel å samle alle ungdomstrinn på Rana ungdomsskole, for å få stordriftsfordeler og godt fagmiljø. I dagens notat fremheves det at elevtallet ved Rana ungdomsskole har falt drastisk, og at skolen langt fra fremstår som noen "monsterskole". Dette svekker troverdigheten i påstanden om at sentralisering gir økt kvalitet.

5. Mangel på kilder og etterprøvbarehet Høringsnotatet inneholder en rekke påstander som ikke er kildebelagt eller etterprøvbare, slik det kreves etter forvaltningsloven §17 og anbefalinger fra Sivilombudet. Det finnes ingen demografiske kilder for befolkningstallene, ingen faglige vurderinger av "robuste enheter", og ingen dokumenterte analyser bak påstander som "mer penger vil ikke løse problemet" eller "strukturen vil ikke la seg bemanne i henhold til normkrav". Dette strider med krav til forsvarlig saksbehandling og undergraver tilliten til hele høringsgrunnlaget.

6. Manglende vurdering av barnets beste FNs barnekonvensjon artikkel 3 og 12 stiller klare krav om at konsekvenser for barn skal vurderes og dokumenteres i saker som berører dem. En slik vurdering skal være skriftlig, etterprøvbare og inngå i grunnlaget før saken sendes på høring. Dette er også påpekt i Sivilombudets sak SOM-2016-3001 og Høyesterettsdom HR-2015-206-A. Barneombudets veileder understreker at "det skal gjennomføres evaluering av tiltak og strukturendringer i etterkant, og vurderingen må gjøres kjent for offentligheten". Jeg kan ikke finne spor av at Rana kommune har gjennomført dette etter strukturendringen i 2016/2017. Dermed oppfyller ikke kommunen sine lovpålagte forpliktelser.

7. Manglende samsvar med planverk og forankring Kommuneplanens samfunnsdel for 2024–2036 nevner ikke strukturelle endringer i skolestrukturen. Det kan derfor stilles spørsmål ved om høringsnotatet har tilstrekkelig forankring i Rana kommunes langsiktige utviklingsplaner, noe som er påkrevd etter plan- og bygningsloven og kommuneloven.

8. Mangel på svar og åpenhet i prosessen Som innbygger og FAU-representant har jeg sendt flere konkrete og saklige spørsmål til kommunedirektøren og ansvarlig administrasjon i etterkant av at høringsnotatet ble lagt frem. Til tross for at kommunen gjentatte ganger i media har uttalt at man ønsker åpenhet og etterrettelighet, har jeg ikke fått reelle svar på de spørsmålene jeg har stilt. Dette svekker tilliten til prosessen. Etter forvaltningsloven §16 og kommuneloven §25-1 har jeg krav på innsyn og rett til å uttale meg på et forsvarlig grunnlag. Det er ikke tilstrekkelig å vise til et høringsnotat dersom spørsmål om grunnlaget ikke blir besvart. At innbyggere og foreldre ikke får svar, bryter med grunnleggende prinsipper for demokratisk medvirkning.

9. Svekkelse av lokalsamfunn og bolyst

Skolenedleggelser fører ofte til redusert bolyst, fraflytting og tap av lokal identitet. Dette rammer særlig bygdene i Rana, og er i direkte motstrid til kommunens ambisjoner om vekst, spredt bosetting og attraktivitet. Rana kommune bør i stedet satse på utvikling av levende nærmiljø.

Oppsummering: Prosessen bærer preg av økonomisk panikk, ikke helhetlig styring. Rana kommune viser ikke at man har lært av tidligere feil, ei heller at man ønsker å følge kravene til forsvarlig saksbehandling, barns rettigheter eller åpenhet. Det er også tydelig at kommunen ikke har fulgt prinsippene for hvordan et høringsnotat skal utformes, slik det fremgår i veiledningen "Hva kreves av et offentlig høringsnotat". Jeg sitter igjen med langt flere spørsmål enn svar.

Spørsmål til kommunen:

- Hva er de overordnede prinsippene for skolestrukturen i Rana kommune?
- Hvilke føringer er lagt for vurderingene i høringsnotatet, og på hvilket grunnlag er alternativene vurdert og vektet?
- Hvilke kommunale planer er lagt til grunn for endringsforslagene? (kommuneplanens samfunnsdel, bosettingsstrategi, næringsplan etc.)
- Hvordan er konsekvensene for kvalitet og nærmiljø vurdert, og finnes det dokumentasjon som underbygger dette?
- Hvordan vurderer dere at endringene i skolestrukturen i 2016/2017 har fungert? Finnes det dokumentert evaluering?
- Er det gjort vurdering av barnets beste i henhold til Barnekonvensjonen og gjeldende rett? Hvor er denne dokumentasjonen?
- Hvem har bidratt faglig til vurderingene i notatet? Er ekstern barnefaglig kompetanse benyttet?
- Er Statens vegvesen eller andre relevante fagmiljø involvert i trafikkanalyse og vurdering av trygg skolevei?
- Hvordan sikres innsyn, transparens og reell medvirkning i prosessen frem mot vedtak?